

ЗАТВЕРДЖУЮ
Т. в. о. начальника відділу
оперативних чергових
підполковник служби цивільного захисту
Віктор ГУМЕНЮК
“ ___ ” _____ 2025 року

ПЛАН-КОНСПЕКТ
проведення заняття з навчальною групою № 14
січень 2026 року

Профільна підготовка

Відділ оперативних чергових ГМРЦ ШР ДСНС України

Тема: Вивчення інструкції «Віртуальний сайт OSOCC».

Навчальна мета: підвищення рівня знань особового складу.

Час: 2 година

Місце проведення: робоче місце ГМРЦ ШР ДСНС України.

Навчально-матеріальне забезпечення: самостійне навчання.

Нормативно-правові акти та література: конспект.

Питання та їх короткий зміст	Методичні вказівки
<p>ОРГАНІЗАЦІЯ ПОШУКОВО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ В УМОВАХ МІСТА (у рамках міжнародної системи INSARAG) Список умовних скорочень: ВПАК/ACSU – Відділ підтримки активації та координації; ОПРР/ASR – Оцінка пошуково-рятувальних робіт; БТ/BoO – Базовий табір; ГСОК/GDACS – Глобальна система оповіщення та координації; МАІ/IEC – Міжнародна атестація в системі ІНСАРАГ; МАП/IER – Міжнародна переатестація в системі ІНСАРАГ; ІНСАРАГ/INSARAG – Міжнародна дорадча консультативна група ООН з проведення ПРО в умовах міста; НУО/NGO – Неурядова організація; НОРК/NDMA – Національні органи реагування на катастрофу; ЛЕМА/LEMA – Місцеві органи реагування на катастрофу; УКГС/ОСНА – Управління Організації Об'єднаних Націй з координації гуманітарних справ; ОСОКК/OSOCC – Польовий координаційний центр; СМШВ/RCM – Системи маркування швидкого визначення; РДС/RDC – Пункт прийому і відправки команд; ПП/SAR – Пошук та порятунок; СОП/SOP – Стандартні операційні процедури; КЛП/UCC – Координаційна ланка проведення ПРО; ООН/UN – Організація Об'єднаних Націй; ЮНДАК/UNDAC – Система ООН з оцінювання наслідків катастроф та координації; 117 ПРО/ USAR – Пошуково-рятувальна операція в умовах міста; ВО/VO – Віртуальний ОСОКК Керівні принципи ІНСАРАГ Резолюція Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 57/150 від 26 грудня 2002 з «Підвищення ефективності та координації міжнародних пошуково-рятувальних операцій» затверджує Керівні принципи Міжнародної консультативної групи з пошуку та рятування (ІНСАРАГ) як рекомендації для учасників міжнародного пошуку і рятування в умовах міста при ліквідації наслідків виникнення НС. Керівні принципи ІНСАРАГ були підготовлені експертами з пошуку та рятування в умовах міста з усього світу для підготовки міжнародних команд та країн, що часто потерпають від виникнення стихійних лих, до продуктивного проведення операцій з реагування на НС під час виникнення стихійних лих. Секретаріат ІНСАРАГ під керівництвом Сектору підтримки польової координації (СППК) Управління ООН з координації гуманітарних справ (УКГС) проводить атестацію/переатестацію в системі ІНСАРАГ міжнародних пошуково-рятувальних команд. У періоди між катастрофами метою ІНСАРАГ є поліпшення свідомого підходу до міжнародного реагування на НС. Це досягається через навчання і проведення навчань, метою яких є оцінювання здатності країни впоратися з катастрофою, ліквідація наслідків якої вимагає залучення міжнародної допомоги. Більше того, триватиме вдосконалення міжнародної практики реагування на НС і порядок міжнародних взаємовідносин з партнерами ІНСАРАГ. Міжнародні реагуючі структури 1. УКГС ООН УКГС ООН служить в якості Секретаріату Керівного комітету і має повноваження координувати міжнародну допомогу при виникненні стихійних 118 лих і гуманітарних криз, коли країна, що терпить лихо, не має досить сил і засобів для їх</p>	

ліквідації. На катастрофи і гуманітарні кризи реагують уряди різних країн, неурядові організації(НВО), агентства ООН і приватні особи. УКГС ООН працює з усіма партнерами і реагує на катастрофи з метою надання допомоги уряду країни, що терпить лихо, в забезпеченні найбільш ефективного використання міжнародних сил і ресурсів.

2. Місцеві органи по управлінню в надзвичайних ситуаціях (ЛЕМА) ЛЕМА – термін, використовуваний для позначення місцевих структур, керівних ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій. ЛЕМА – це основні органи влади, що відповідають за загальне керівництво і координацію усієї операції. Термін ЛЕМА може відноситися до національної, регіональної або місцевої влади, або їх об'єднаних структур, виходячи з того, що вони колективно відповідають за проведення операції.

3. ЮНДАК Група ЮНДАК знаходиться у розпорядженні УКГС ООН для реагування на несподівано НС. УКГС, що настали, ООН направляє команду ЮНДАК за запитом уряду країни, що терпить лихо, або Резидента-координатора ООН, постійно працюючого в цій країні. Члени групи ЮНДАК знаходяться у розпорядженні ООН 24 години в добу і готові до виїзду в зону ЧС в максимально короткі терміни. Група ЮНДАК надається безкоштовно для країни, що терпить лихо. Члени групи ЮНДАК – це підготовлені фахівці надзвичайних служб з різних країн, міжнародних організацій і УКГС ООН. Група працює під керівництвом FCSS Женевського відділення УКГС ООН і Резидента – Координатора ООН, надаючи підтримку і тісно співпрацюючи з ЛЕМА. Група ЮНДАК надає допомогу ЛЕМА в координації міжнародного реагування, включаючи проведення ПРР, оцінювання первинних потреб, а також організацію OSOCC, збір, аналіз і поширення інформації.

119 4. Міжнародні ПРЗ Міжнародні пошуково-рятувальні загони – це реагуючі структури з міжнародного співтовариства, метою реагування яких є проведення пошуковорятувальних робіт в зруйнованих будівлях, спорудах і на об'єктах в країнах, що терплять лихо.

5. Центр по прийому/відправці загонів (RDC) RDC, частина OSOCC, розгортається в пунктах в'їзду до країни, що терпить лихо,(наприклад, в аеропортах) для прийому міжнародної допомоги. RDC організовується групою ЮНДАК або першими ПРЗ, що прибувають, їх основною функцією є полегшення процедур прибуття, а пізніше за убування учасників міжнародного реагування. RDC працює в тісній взаємодії з імміграційними, митними і іншою місцевою владою. Якщо RDC був організований пошуково-рятувальним загonom, він повинен передати свої функції групі ЮНДАК по її прибуттю. Під час лих країни, що терплять лихо і країни, що надають допомогу, використовують методологію ІНСАРАГ, що забезпечує розуміння пошуковорятувальними загонами ролі і обов'язків місцевих органів по управлінню в надзвичайній ситуації (ЛЕМА), з тим, щоб ефективно інтегруватися в систему міжнародної допомоги для скоординованого і ефективного проведення рятувальних операцій. Діяльність ІНСАРАГ спрямована на поліпшення готовності до реагування на ЧС, включаючи розвиток співпраці між ПРО і обмін інформацією по процедурах проведення рятувальних операцій і одержаних з них уроків. Метою Керівництва ІНСАРАГ є надання методології проведення ПРО

країні, що терпить лихо, що привело до великомасштабних руйнувань будівель і споруд, а також іноземним ПРЗ, працюючим в цій країні. Воно також визначає місце і роль ООН в наданні допомоги країні, що терпить лихо, в здійсненні координації на місці НС. 120 Як затверджується в резолюції Генеральної Асамблеї ООН 57/150 від 26 грудня 2002 року, країнам, схильним до землетрусів або лих, які можуть привести до руйнувань будівель і споруд, настійно рекомендується використати методологію ІНСАРАГ у своїх національних планах з ліквідації наслідків стихійних лих і катастроф. Керівництво ІНСАРАГ адресоване двом дуже різним, але однаково важливим групам, а саме, країнам, що надають допомогу і їх ПРЗ, а також країнам, що терплять лихо. Методологія, викладена в Керівництві ІНСАРАГ, визначає процес здійснення готовності, співпраці і координації місцевих і міжнародних учасників реагування. Результатом цього буде краще розуміння на усіх урядових рівнях країни, що терпить лихо, того, як краще інтегрувати міжнародну допомогу в процес ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій для найбільш ефективного використання усіх наявних ресурсів. Рис. Б.5.1.

Структура ІНСАРАГ [380] Методологічний цикл ІНСАРАГ Спеціальні робочі групи Керуючий комітет Регіональна група Африка / Європа / Близький Схід Регіональна група Азія/Тихоокеанський регіон Регіональна група Північна і Південна Америка Секретаріат ІНСАРАГ Управління з координації гуманітарних питань ООН Відділ підтримки польової координації, Женева (FCSS) Керівники іноземних ПРЗ Регіональна антенна 121 У Керівництві ІНСАРАГ міжнародне реагування описане у вигляді циклу, який включає такі фази : Готовність – описується період між реагуванням на НС, впродовж якого розглядаються підсумки досвіду попереднього реагування, робляться відповідні висновки і поліпшення, проводяться навчання і планування реагування в майбутньому. Мобілізація – описуються дії, які необхідно зробити негайно після виникнення лиха, а також процес підготовки ПРЗ до надання допомоги країні, що терпить лихо Пошуково-рятувальні роботи – описуються усі необхідні дії з моменту прибуття іноземного ПРЗ в центр ООН по прийому/відправці команд (RDC), реєстрації в міжнародному польовому координаційному центрі (OSOCC), доповіді LEMA і проведення пошуково-рятувальних робіт до моменту отримання вказівки від місцевої влади про їх завершення. Демобілізація – описуються усі необхідні дії з моменту отримання ПРЗ інструкцій про припинення ПРП, підготовки до убування, координація убування загонів через OSOCC і від'їзд загонів з країни, що терпить лихо, через RDC. Післяопераційна фаза – описуються усі необхідні дії після повернення міжнародних ПРЗ в пункт постійної дислокації, коли від них вимагається заповнити і відправити звіт про виконану роботу і проведення аналізу роботи з метою одержання уроків для підвищення загальної ефективності і якості реагування на ЧС в майбутньому. На рис. Б.5.2 показано, що більшість людей, постраждалих в стихійних лихах, пов'язаних з обваленням будівель і споруд, виявляються врятованими місцевими жителями в «перші години». Це відбувається відразу ж після лиха і без застосування великої кількості спеціального устаткування. Проте, коли потерпілі виявляються

заблокованими під уламками зруйнованих будівель, 122 особливо залізобетонних, для виявлення, забезпечення доступу і порятунку потерпілих потрібно висококваліфіковані фахівці і спеціальне устаткування. Рис. Б.5.2. Процентне відношення щодо виявлення, забезпечення доступу і порятунку потерпілих [380] Шанси заблокованого потерпілого на виживання швидко зменшуються, тому вкрай важливим є правильно і якнайшвидше розподілити робочі ділянки між відповідними ПРЗ. Система класифікації ПРЗ розроблена для того, щоб країни, які надають допомогу, відправляли на ліквідацію НС загони, що мають необхідні навички і устаткування. Ця система також відіграє важливу роль в тому, щоб відповідні сили і засоби були якомога раніше призначені на відповідні ділянки роботи. Класифікація пошуково-рятувальних загонів згідно з INSARAG Легкі ПРЗ мають практичні можливості для надання допомоги у проведенні пошуку і порятунку без застосування технічних засобів безпосередньо після виникнення НС. Звичайно це загони з країни, що терпить лихо, і сусідніх з нею країн. Залучення таких загонів на надзвичайні ситуації за кордоном не рекомендується. Середні ПРЗ мають практичну можливість проведення пошуку з використанням технічних засобів і рятувальних технологій в НС з обваленням 123 будівель і споруд. Середні ПРЗ мають можливість розбивати, робити проломи і різати бетонні конструкції, характерні для міських будівель. Міжнародні середні ПРЗ, що направляються в країну, що терпить лихо, повинні приступити до роботи в цій країні впродовж 32 годин після розміщення інформації про лихо на Віртуальному OSOCC. Середні ПРЗ повинні мати досить персоналу для проведення робіт на 1 ділянці 24 години на добу впродовж періоду часу до 7 днів. Важкі ПРЗ мають практичні можливості проведення пошуку в складних умовах із застосуванням технічних засобів і рятувальних технологій в НС з обваленням конструкцій, особливо конструкцій, армованих конструкційною сталлю. Важкі ПРЗ призначені для надання міжнародній допомозі при раптових лихах з обваленням численних армованих бетонних конструкцій, зазвичай розташованих в містах, коли національні сили не в змозі реагувати або не мають необхідних можливостей. Міжнародні важкі ПРЗ, які направляються в країну, що терпить лихо, повинні приступити до роботи в цій країні впродовж 48 годин після розміщення інформації про лихо на Віртуальному OSOCC. Важкі ПРЗ повинні мати досить персоналу для проведення робіт на 2 окремих ділянках 24 години на добу впродовж періоду часу до 10 днів. ПРЗ, що реагують на міжнародну НС, мають бути автономні, щоб ніколи не ставати тягарем для постраждалої від лиха країни, якій вони намагаються надати допомогу. Тільки ПРЗ, що відповідають вимогам системи класифікації ПРЗ, вносяться в Регістр пошуково-рятувальних загонів ІНСАРАГ. На рис. Б.5.3 показано те, як персонал ПРЗ, компоненти ПРЗ і, нарешті, сам ПРЗ може бути ефективно використаний в різних типах операцій, від тих, що постійно відбуваються до великих НС таких, як руйнівні землетруси. 124 Рис. Б.5.3. Використання персоналу ПРЗ в різних типах операцій [380] Таблиця Б.5.1 Пропонований склад ПРЗ важкого класу для роботи впродовж 24 годин [380] Компонент ПРЗ Пропонований розподіл особового складу Завдання

Пропонована кількість Керівництво Керівник загону Керівництво, управління 1 Заступник керівника загону Загальна координація 1 Фахівець з планування Планування/контроль 1 Фахівець зі взаємодії (координатор загону) Взаємодія/звітність 1 Фахівець зі взаємодії (другий координатор загону) Взаємодія/ЗМІ/звітність 1 125 Компонент ПРЗ Пропонований розподіл особового складу Завдання Пропонована кількість Інженер (фахівець) з будівельних споруд і конструкцій Оцінка/Аналіз 1 Фахівець з безпеки і безпеки рятувальних робіт Безпека 1 Пошукова складова Фахівець по пошуку з використанням технічних засобів Пошук з використанням технічних засобів 2 Кінолог Пошук з використанням пошукових собак 4 Фахівець з небезпечних речовин РХБЗ 2 Рятувальна складова Начальник пошуковорятувального підрозділу/розрахунку і рятувальники Проробляє проломів; різання; стропівка; рятувальні операції з використанням альпіністського спорядження 28 (4 ПРГ, із 1 керівника ПРГ і 6 рятувальників) Оператор крануманіпулятора Підйом і переміщення важких предметів 2 Медична складова Лікар Медичне забезпечення загону (особовий склад і собаки) 1 Парамедики / Середній медичний персонал Медичне забезпечення потерпілих 3 МТЗ (Логістика) Заступник керівника загону по МТЗ Базовий табір 1 Фахівець з транспорту Водопостачання 1 Фахівець з логістики Постачання продовольством 1 Начальник базового табору Питання транспортування і постачання паливом 2 Фахівець по зв'язку Забезпечення зв'язку 1 Вимоги до особового складу пошуково-рятувальних команд 126 Під час проведення пошуково-рятувальних робіт рятувальники повинні за допомогою спеціального обладнання: ✓ проникати в порожнечі згори вертикально (через бетон 200 мм); ✓ проникати в порожнечі горизонтально (через бетон 200 мм); ✓ проникати в порожнечі знизу вертикально, використовуючи «брудну» технологію (допускаючи падіння уламків в порожнечі) (через бетон 200 мм); ✓ проникати в порожнечі вертикально знизу, використовуючи «чисту» технологію (запобігаючи падінню уламків в порожнечі) (через бетон 200мм); ✓ розрушати армовані бетонні колони і балки: Команда важкого класу: 450 мм; Команда середнього класу: 300 мм; ✓ прорізати деревину товщиною 300 мм; ✓ прорізати металевий уламок / плиту; ✓ прорізати сталеві конструкції: Важкий клас: глибина: 260 мм; ширина: 102 мм; середина: 6,5 мм; краї: 10 мм; ✓ піднімати і переміщувати вантажі з метою діставання доступу до потерпілих; ✓ здійснювати укріплення і стабілізацію аварійних конструкцій згідно з «Керівництвом по укріпленню аварійних конструкцій», розробленим Корпусом інженерів США. Медичне забезпечення ✓ Надання невідкладної медичної допомоги в обрушених структурах, включаючи замкнутий простір, з моменту забезпечення доступу, витягання потерпілих і передача їх до лікувальних установ, включаючи визначення необхідності хірургічного втручання. ✓ Здійснювати контроль за станом здоров'я і лікуванням. ✓ Надання невідкладної ветеринарної допомоги собакам спільно з кінологами. 127 ✓ Надання невідкладної медичної допомоги потерпілим, починаючи з

моменту діставання доступу до них, під час витягання і передачі до лікувальної установи. ✓ Використання форми лікувальних карток пацієнтів. ✓ Ведення медичного журналу із записом усіх медичних випадків. Можливості: ✓ проведення штучної вентиляції легенів; ✓ проведення серцевої реанімації; ✓ надання допомоги при шоку; ✓ знеболення з використанням лікарських засобів; ✓ надання допомоги при синдромі тривалого стискування; ✓ ампутації і розчленовування; ✓ надання екстреної допомоги (дорослим і дітям); ✓ оцінка стану потерпілого, лікування і визначення першочерговості евакуації; ✓ надання допомоги при гострих захворюваннях; ✓ надання допомоги при травмах в умовах НС, що забезпечує: надання допомоги при напруженому пневмотораксі; обробка і лікування ран; іммобілізація і накладення гіпсу. Питання безпеки Члени загону мають бути навчені правилам безпеки і повинні виконувати їх відповідно до приписів Департаменту безпеки ООН. У ООН існують 5 фаз безпеки: Фаза I – Превентивна; Фаза II – Обмеження пересувань; Фаза III – Перебазування; Фаза IV – Тимчасове припинення програми; Фаза V – Евакуація.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНУ ПОШУКОВОРЯТУВАЛЬНУ КОМАНДУ УКРАЇНИ

Правові засади діяльності пошуково-рятувальної команди (ПРК) Мобільного рятувального центру (ГМРЦ) [77] Мобільний рятувальний центр ДСНС України є складовою Єдиної державної системи реагування на надзвичайні ситуації. Основним документом, який регулює діяльність у цій сфері є Кодекс цивільного захисту України, який був прийнятий Верховною Радою України 2 жовтня 2012 року і набув чинності 21 листопада 2012 року. Документ регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, та визначає повноваження органів влади, права та обов'язки громадян, підприємств, установ та організацій. Функції Мобільного рятувального центру ДСНС України щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на міжнародному рівні визначені наказом ДСНС України від 23.10.2015 № 519 «Про напрямки спеціалізації аварійнорятувальних формувань центрального підпорядкування та окремих аварійнорятувальних загонів спеціального призначення ДСНС України». Порядок надання Україною гуманітарної допомоги іншим країнам визначено Постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 №161 «Про затвердження Порядку надання Україною гуманітарної допомоги». Урядова команда з пошуку та порятунку в умовах міста Мобільний рятувальний центр ДСНС України є урядовою командою з пошуку та порятунку в умовах міста важкого класу, яка повністю підпорядковується Державній службі України з надзвичайних ситуацій, що входить до складу Міністерства внутрішніх справ України. 129 Відповідно до наказу ДСНС України від 23.10.2015 № 519 «Про напрямки спеціалізації аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування та окремих аварійно-рятувальних загонів спеціального

призначення ДСНС України» Мобільний рятувальний центр ДСНС України, крім загальних аварійно-рятувальних робіт, виконує специфічні функції з: ✓ проведення пошуково-рятувальних робіт в умовах міста; ✓ участі у міжнародних рятувальних, гуманітарних операціях; ✓ забезпечення виконання зобов'язань України у складі міжнародних рятувальних сил. Порядок надання Україною гуманітарної допомоги іншим країнам визначено Постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 № 161 «Про затвердження Порядку надання Україною гуманітарної допомоги», відповідно до якої: ✓ Міністерство закордонних справ інформує відповідні компетентні органи постраждалої країни про прийняте рішення, проводить переговори про визначення переліку та обсягів гуманітарної допомоги, порядку і терміну доставки, маршрутів, адреси отримувачів, видів транспортних засобів, якими буде доставлено вантаж гуманітарної допомоги, часу і пункту перетинання державного кордону України. ✓ Державна служба України з надзвичайних ситуацій забезпечує рятування людей, надання допомоги в ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха та інших видів небезпечних подій, що становлять загрозу життю або здоров'ю людей чи призводять до завдання матеріальних збитків. Міністерство доходів і зборів, Адміністрація Держприкордонслужби відповідно до акта Верховної Ради України або Президента України забезпечують митне оформлення та контроль під час переміщення особового складу пошуково-рятувальної команди, автомобільної, спеціальної, інженерної техніки, вантажу гуманітарної допомоги через державний кордон України. 130 Рис. В.5.1. Реагування на надзвичайні ситуації транскордонного характеру українського корпусу рятувальників і процедура їх залучення [410] 131 Підтвердження можливостей самодостатності Мобільний рятувальний центр ДСНС України, як команда важкого класу з пошуку та порятунку в умовах міста, повністю відповідає критеріям самодостатності при проведенні пошуково-рятувальних робіт. Це включає в себе наявність та спроможність безпечного транспортування у достатній кількості (відповідно до кількості особового складу – 64 особи, 8 пошукових собак): ✓ рятувального обладнання та інструменту; ✓ питної та технічної води; ✓ продуктів харчування та корму для пошукових собак; ✓ наметів; ✓ майна для організації санітарного забезпечення; ✓ приладів та обладнання для організації медичного забезпечення; ✓ засобів зв'язку; ✓ транспортних засобів. Рятувальне обладнання та інструмент укомплектовані із розрахунку одночасної роботи 2 груп рятувальників на 2 робочих точках. Перелік обладнання Перелік обладнання містить: ✓ комплекти гідравлічного та пневматичного інструменту; ✓ інструмент для різання дерева, металу та залізобетонних конструкцій; ✓ обладнання для пошуку за допомогою технічних засобів; ✓ комплекти спорядження для виконання висотних робіт; ✓ засоби захисту органів дихання (дихальні апарати); ✓ прилади виявлення небезпечних хімічних та радіоактивних речовин; ✓ квадрокоптер тощо. Загальна потреба палива на добу становить: ✓ бензин А-95 – 200 л; ✓ дизельне пальне – 200 л. ✓ Питна та

технічна вода використовується із розрахунку на одну особу: ✓ питна вода – 3 літри на добу; 132 ✓ технічна вода – 5 літрів на добу. Загальна потреба у технічній воді на добу становить – 700 л. Додатково в наявності є станція очищення води. Для організації продовольчого забезпечення використовуються сухі продовольчі пайки Міністерства оборони України, які забезпечують особовий склад команди щоденною нормою споживання поживних речовин. Продовольче забезпечення пошукових собак здійснюється за рахунок сухих кормів. Для організації базового табору використовуються каркасні намети та пневмокаркасні (надувні) модулі з автономною системою освітлення та обігріву повітря (див. рис. В.5.3 – Схема базового табору). Санітарне забезпечення здійснюється за допомогою окремих туалетних та душових кабінок, а також умивальників та приміщення для просушування одягу та взуття. У наявності є основні прилади та обладнання для надання екстреної медичної допомоги постраждалим та організації медичного забезпечення рятувальників. Для організації радіо, телефонного та Інтернет зв'язку використовуються аналогові та цифрові радіостанції, мобільні телефони з сім-картами типу Travel Sim (наявність мережі покриття майже у всіх країнах світу), супутникові телефони та термінали. Для вирішення елементарних логістичних питань (екстреного транспортування постраждалих, транспортування рятувального інструменту на робочих точках, транспортування майна та обладнання в базовому таборі) використовуються квадроцикли та мотоцикли. Розширені можливості Мобільний рятувальний центр ДСНС України має ресурс додаткових сил та засобів, що дозволяють йому виконувати широкий спектр невідкладних робіт. 133 Частина спеціальних робіт з радіаційного, хімічного та біологічного захисту Частина спеціальних робіт з радіаційного, хімічного та біологічного захисту оснащена сучасними приладами радіаційного та хімічного контролю, забезпечує реагування на надзвичайні ситуації, що пов'язані з радіаційними, хімічними та біологічними загрозами. Зокрема, у період підготовки та проведення Міжнародного пісенного конкурсу «Євробачення–2017» підрозділом було виконано понад 29 тисяч хімічних та радіаційних вимірювань. За останні 2 роки особовий склад взводу взяв участь у 17 міжнародних тренінгах, у тому числі з використанням бойових отруйних речовин під егідою Агентства зменшення загроз Міністерства оборони США. Частина спеціальних робіт До складу частини спеціальних робіт входять група піротехнічних робіт, група водопостачання, група енергозабезпечення. Для належного реагування на надзвичайні ситуації, що пов'язані з аваріями у системах життєзабезпечення, залучається особовий склад і техніка групи водопостачання та групи енергозабезпечення. На озброєнні групи знаходяться: ✓ електростанції різної потужності та продуктивності (від 9 кВт до 200 кВт) для забезпечення електричною енергією робочих точок, об'єктів, невеликих населених пунктів; ✓ насоси для відкачування води, що застосовуються під час ліквідації підтоплень об'єктів та територій. Для проведення робіт з гуманітарного розмінування, попередження виникнення та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру залучається особовий склад та техніка групи піротехнічних робіт. Вони

оснащені сучасними засобами проведення робіт 134 з розмінування (засоби розвідки, пошуку та знешкодження) та технікою, які дозволяють здійснювати: ✓ реагування на виявлення вибухонебезпечних предметів місцевим населенням; ✓ планове виконання робіт з протимінної діяльності; ✓ ліквідацію наслідків вибухів на військових складах; ✓ роботи із захисту гідротехнічних споруд вибуховим способом; ✓ руйнування будівель та споруд, що загрожують обвалом, вибуховим способом; ✓ утилізацію застарілих та надлишкових боєприпасів, що зберігаються на військових складах. З липня 2014 року донині особовий склад частини бере участь у розмінуванні звільнених територій Донецької та Луганської областей на Сході України. Автотранспортна частина Для доставки гуманітарної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій країнам, а також для транспортування особового складу пошуково-рятувальної команди до зони проведення робіт залучається автотранспортна частина. Вона укомплектована [410]: ✓ автомобільно-вантажною (самоскиди, тягачі); ✓ вантажопідйомною (автокрани); ✓ інженерною (екскаватори, навантажувачі) технікою. З 2014 року особовий склад та техніка автотранспортної частини постійно залучаються для доставки гуманітарної допомоги до тимчасово окупованих районів Донецької та Луганської областей на Сході України. Мобільний госпіталь Мобільний госпіталь створений для надання кваліфікованої та окремих видів спеціалізованої медичної допомоги постраждалому населенню та рятувальникам. Він складається з відділення реанімації, а також приймального, 135 хірургічного, дитячого, госпітального та господарчих відділень. Одночасно може бути госпіталізовано до 40 постраждалих осіб. Процедура розгортання Процедура розгортання пошуково-рятувальних робіт в умовах міста, участі у міжнародних рятувальних, гуманітарних операціях та забезпеченні виконання зобов'язань України у складі міжнародних рятувальних сил включає в себе такі фази: ✓ отримання та уточнення інформації про надзвичайну ситуацію. Для забезпечення оперативного реагування на надзвичайні ситуації оперативними черговими Мобільного рятувального центру «ДСНС України» у цілодобовому режимі здійснюється моніторинг інтернет-ресурсу Virtual OSOCC. У разі появи інформації про надзвичайну ситуацію з маркером «червоний», про це повідомляється керівному складу команди та контактній особі з питань політики INSARAG. ✓ Оповіщення та збір керівного та особового складу. У разі наказу про оголошення сигналу «Збір-аварія» активуються стандартні операційні процедури оповіщення і збору особового складу пошуково-рятувальної команди. Оповіщення здійснюється за допомогою стаціонарного та мобільного телефонного зв'язку. Оперативним черговим виконується оповіщення керівного складу команди, який, у свою чергу, виконує оповіщення відповідного підлеглого особового складу. Готовність до виїзду чергової групи – 5 хвилин. Термін здійснення оповіщення – 15 хвилин. Термін прибуття керівного та особового складу після оголошення сигналу «Збір-аварія» – 2 години. ✓ Підготовка сил та засобів до розгортання. Після прибуття членів команди організовується їх медичний (у тому числі психологічний) огляд, а також

проводиться ветеринарний огляд пошукових собак. 136 За потреби активується система підбору заміни з числа резервного особового складу. Загальна кількість основного особового складу команди – 64 особи. Загальна кількість резервного особового складу – 64 особи. Водночас починається процес завантаження техніки та обладнання, яке планується використовувати у разі розгортання. На основі баз даних складаються остаточні списки особового складу, обладнання, формується колона техніки. ✓ Прийняття рішення про розгортання на підставі офіційного запиту про допомогу. Рішення про розгортання приймається керівництвом держави (Президент України, Кабінет Міністрів України) на підставі офіційного запиту постраждалої країни про допомогу. Рішення негайно доводиться до відома відповідних центральних органів виконавчої влади та організацій, що залучаються до надання допомоги. У тому числі, через Державну службу України з надзвичайних ситуацій – до Мобільного рятувального центру ДСНС України. ✓ Висування до зони надзвичайної ситуації. Висування до зони надзвичайної ситуації здійснюється автомобільним або авіаційним транспортом Державної служби України з надзвичайних ситуацій, а за потреби – авіаційним транспортом Міністерства оборони України, одним з його літаків ІЛ-76). В якості резервного варіанту, якщо Міністерство оборони України не зможе виділити літак для перевезення ПРК, Мобільний рятувальний центр ДСНС України уклав Угоду з авіаційною транспортною компанією про доставку особового складу команди, техніки та обладнання до зони надзвичайної ситуації літаками ІЛ-76. Готовність Мобільного рятувального центру ДСНС України до висування в зону надзвичайної ситуації з моменту оголошення сигналу «Збір - аварія» менше 10 годин. 137 Рис. В.5.2. Висування до зони надзвичайної ситуації здійснюється одним з літаків ІЛ-76 Міністерства оборони України [410] План мобілізації Після прибуття керівного та особового складу до місця постійної дислокації активується План мобілізації Мобільного рятувального центру ДСНС України (План приведення у готовність до дій за призначенням). Відповідно до цього плану керівний склад команди за напрямками організовує підготовку сил та засобів для розгортання. Управління. З використанням бази даних особового складу, пошукових собак та обладнання: ✓ складаються остаточні списки особового складу та пошукових собак для проходження паспортного контролю (враховуючи необхідні заміни з числа резервного складу); ✓ складаються остаточні списки обладнання для проходження митних процедур, у тому числі, список небезпечних вантажів, медичного обладнання та наркотичних лікарських засобів, а також засобів зв'язку; ✓ активується взаємодія з Міністерством закордонних справ України та Міністерством доходів і зборів України щодо спрощеної процедури перетину кордону; 138 ✓ якщо для в'їзду/від'їзду до/з постраждалої країни необхідні візи, Міністерство закордонних справ України надає допомогу в їх отриманні; ✓ проводиться постійний моніторинг Інтернет-ресурсу Virtual OSOCC та розміщується на ньому актуальна інформація про ПРК – USAR Team Fact Sheet та статус залучення команди; ✓ формується електронний реєстр документів особового складу, пошукових

собак та техніки для забезпечення перетину кордону. Крім того: ✓ організовується збір інформації про постраждалу країну та доведення її до особового складу (у тому числі питання безпеки та охорони праці); ✓ готуються засоби радіозв'язку та обладнання доступу до мережі Інтернет; ✓ складається План дій команди на період розгортання тощо. Пошукова складова. У першу чергу організовуються роботи із забезпечення розгортання пошукових собак: ✓ організація ветеринарного огляду; ✓ підготовка боксів для собак до транспортування; ✓ завантаження автомобільної техніки обладнанням та майном. Водночас здійснюється підготовка засобів технічного пошуку постраждалих. Відповідальним особовим складом додатково перевіряється комплектність приладів, рівень заряду акумуляторних батарей, уточнюються особливості використання приладів відповідно до інформації про постраждалу країну. Також здійснюється перевірка особистого спорядження і майна, а також індивідуальних засобів захисту органів дихання, очей, шкіри тощо. Рятувальна складова Враховуючи існуючі стандартні процедури періодичної перевірки рятувального обладнання, інструмента, спорядження, майна, у період мобілізації основним завданням керівного та особового складу рятувальної 139 складової є організація пакування обладнання у відповідні ящики для транспортування та завантаження їх у транспортні засоби для перевезення до зони надзвичайної ситуації або до аеропорту для завантаження у літак. Для прискорення та оптимізації процесу використовуються відпрацьовані схеми завантаження. Максимальна увага приділяється перевірці та підготовці особистого спорядження та майна. Речове забезпечення особового складу передбачає наявність у кожного члена команди у зоні виконання пошуково-рятувальних робіт: ✓ захисного шолому; ✓ захисних окулярів; ✓ навушників; ✓ наколінників; ✓ спеціального взуття (основна та запасна пари); ✓ спеціального одягу відповідно до пори року; ✓ індивідуальних засобів захисту органів дихання; ✓ захисних рукавиць; ✓ налобного ліхтаря тощо. Для забезпечення можливості здійснення оперативної заміни непрацюючого спорядження або пошкодженого майна на речових складах створений відповідний запас, який може бути використаний за потреби. Устаткування, яке працює на акумуляторах або має двигуни, перевіряється і поповнюється / перезаряджається один раз на місяць. Записи про ці дії можуть бути перевірені під час ІЕР. Медична складова Основними завданнями для керівного та особового складу медичної складової у період мобілізації є: ✓ організація медичного та психологічного огляду керівного та особового складу пошуково-рятувальної команди; 140 ✓ перевірка наявності вакцинації (щеплень) керівного та особового складу відповідно до ветеринарно-санітарних вимог постраждалої країни; ✓ складання кінцевих списків медикаментів групи А (за потреби); ✓ підготовка медичного обладнання, майна, ліків до завантаження. Відповідно до наказу ДСНС України від 14.12.2018 № 739 «Про забезпечення органів та підрозділів (формувань) цивільного захисту, закладів освіти сфери управління ДСНС лікарськими засобами,

медичними виробами та медичною технікою поточного постачання» медичні препарати та медичне обладнання закуповуються на договірній основі. Контроль якості медпрепаратів та медичного обладнання передбачений умовами договору поставки, а саме: «... якість кожної одиниці Товару повинна відповідати вимогам чинного законодавства (Аналітично-нормативній документації, Держфармакопеї України) та підтверджується і супроводжується засвідченою копією сертифіката якості виробника, іншими необхідними документами і висновками компетентних органів та установ». У Мобільному рятувальному центрі ДСНС України контроль терміну придатності лікарських засобів здійснює особа, відповідальна за зберігання ліків – фельдшер – завідувач складом. Медична сумка для надання невідкладної медичної допомоги (з розрахунку на 5–7 осіб одночасно) закріплюється за фельдшером пошуковорятувального підрозділу. Він/вона контролює термін придатності лікарських засобів і за шість місяців до закінчення терміну інформує фельдшера – завідувача складом про необхідність їх заміни. Окремо слід зауважити, що для забезпечення належного рівня готовності до реагування на надзвичайні ситуації, необхідний запас ліків та терміни їх придатності перевіряються на постійній основі кожні 3 доби. Додатково перевіряються вимірвальні прилади, які відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 № 374 «Про затвердження переліку категорій законодавчо регульованих засобів 141 вимірвальної техніки, що підлягають періодичній повірці», таких як тонометр, дефібрилятор, пульсоксиметр тощо (тільки українською мовою). Логістична складова. На керівний та особовий склад логістичної складової покладені такі обов'язки: ✓ підготовка та завантаження обладнання та майна логістичної складової; ✓ підготовка та завантаження продуктивних запасів (сухі пайки) та запасів питної води; ✓ уточнення потреб у паливно-мастильних матеріалах під час проведення пошуково-рятувальних робіт; ✓ організація та забезпечення завантаження обладнання та майна пошуково-рятувальної команди. Вже у період мобілізації логістична складова починає виконувати функцію забезпечення пошуково-рятувальної команди, користуючись створеними для цих цілей відповідними запасами матеріалів, продуктів, майна. Для прискорення процесу завантаження обладнання та майна у відповідні транспортні засоби, використовуються навантажувачі. Під час міжнародної місії або навчань готівка і поповнена банківська картка, видані головним бухгалтером Мобільного рятувального центру ДСНС України, зберігається у менеджера з логістики ПРК ГМРЦ. Сума цих коштів розраховується на основі очікуваних витрат (під час поїздки та на місці), а також всіх непередбачених витрат, пов'язаних з поломками та відмовою обладнання, вартістю запчастин, орендною платою, проживанням (за необхідності) тощо. 142 Примітка: Оптимальний розмір базового табору становить 80 м x 50 м. За потреби його розмір може бути зменшений до 60 м x 40 м. Рис. В.5.3. Схема базового табору [410] 143 Додаток Г.5

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ МОБІЛЬНОГО РЯТУВАЛЬНОГО ЦЕНТРУ ДСНС УКРАЇНИ Мобільний рятувальний центр ДСНС України постійно бере участь у міжнародних заходах та спільних проектах, які

спрямовані на підвищення рівня координації та співпраці міжнародних рятувальних сил під час спільного реагування на надзвичайні ситуації. Протягом останніх років між атестаційного періоду особовий склад та техніка пошуково-рятувальної команди регулярно брали участь у міжнародних навчаннях, тренінгах, семінарах тощо. Українсько-польський проект «Вдосконалення можливостей України з проведення пошуково-рятувальних операцій в умовах міста за допомогою підвищення рівня навичок представників пошуково-рятувальної команди» Основний міжнародний проект, направлений на підвищення готовності команди Мобільного рятувального центру ДСНС України до реагування на надзвичайні ситуації у складі міжнародних рятувальних сил та на підготовку до зовнішньої переатестації в системі INSARAG. У період з вересня 2016 року по грудень 2017 року у рамках проекту було проведено 9 заходів. Серед них, зокрема, командно-штабні навчання, семінари, тренінги, а також повномасштабні польові навчання за участю команд України, Польщі та Чехії, які були організовані Державною пожежною службою Республіки Польща [410]. Проект, що розпочався у 2015 році та ставив за мету підвищити рівень готовності Мобільного рятувального центру ДСНС України до реагування на радіологічні, хімічні та біологічні загрози як на території України, так і за її межами. Крім навчальної складової, проект передбачав оснащення РХБЗ 144 підрозділів сучасними приладами, обладнанням та індивідуальними засобами захисту. Надалі вони активно використовувалися під час підготовки та проведення Міжнародного пісенного конкурсу «Євробачення–2017». У період з 2015 по 2017 роки було проведено 11 тренінгів, семінарів та навчань, у тому числі навчання на спеціальному полігоні міста Вишків (Республіка Чехія) з використанням бойових отруйних речовин. Проект, що реалізовувався Центром домедичної допомоги та медицини катастроф Королівства Швеції та фінансувався Європейським Союзом, мав на меті підвищення стійкості України в управлінні кризовими ситуаціями, а також підвищення професіоналізму фахівців різних галузей за допомогою стандартизованої підготовки та на основі затверджених стандартних операційних процедур. Основою проекту було використання системи моделювання надзвичайних ситуацій з великою кількістю постраждалих MacSim, що побудована на досвіді ліквідації наслідків терористичних актів у Лондоні та Мадриді. У період з 2015 по 2018 роки було проведено 7 спільних заходів з представниками Мобільного рятувального центру ДСНС України, Національної поліції України та Міністерства охорони здоров'я України. [410] Проект зосередив свою увагу на всебічному підвищенні навичок і вмінь пошукових собак. За період існування проекту були проведені навчання та тренінги з використання різних методів пошуку за допомогою пошукових собак як у завалах (в результаті надзвичайних ситуацій техногенного характеру), так і у природному середовищі та у воді. У період з 2016 по 2017 роки було взято участь у навчаннях та тренінгах як на території України, так і в Німеччині.

Конспект-лекцію склав:

Оперативний черговий
відділу оперативних чергових
підполковник служби
цивільного захисту

Максим ГАПОНЕНКО

«__»_____2025 р.